

Somnià una escala que anava fins al cel, per ella puja en i baixaven els àngels... (Gèn. 28: 10-22)

L'escala de Jacob, símbol de la relació entre dos móns, materialitza un concepte reiterat en la iconografia universal que expressa la idea essencial d'ascensió, de comunicació, entre els nivells de la verticalitat en un sentit espiritual. Moltes vegades la forma plàstica o la descripció literària d'una escala ens remet al mite de la progressió entre dos estadis distants, com ho representen també, les escalinates del zigurat de Babilònia, la torre de Babel o la gradació de perfeccionament fixat com a model del saber humà pels místics i filòsofs. Les línies paral·leles cap a l'infinit, l'espai que avança cap a la presència de Déu, el trajecte en dues possibles direccions com un segment entre el bé, i el mal, les escales dibuixades en una trama d'amplitud caòtica sense lògica espacial i la talaia privilegiada per a l'esguard o també, des d'on abocar-se al buit circumdant són sempre representacions d'una metàfora. L'escala condensa en les seves coordenades lineals i espacials una extraordinària significació conceptual.

Una escala conté en la seva figuració tant els valors estètics com els dinàmics. La idea de trànsit cap a un espai més alt, distant del pla material, i també la idea de *lloc* on exercir la contemplació. L'escala és un element que permet fixar les coordenades d'una geometria sobrenatural, la imatge concreta i de perfecta projecció

tridimensional d'un territori construït per l'ésser humà. I és en aquest pla de valors on deposa l'artista Gabriel Verderi la seva reflexió i des d'on ofereix el resultat d'una exploració dels esdeveniments que conviuen amb tots nosaltres. L'escala, com una petita unitat conceptual, permet parlar de situacions que determinen la nostra manera de veure'ns respecte a l'univers.

La idea de l'escala, la seva representació en forma de línies paral·leles sobre una superfície o bé, el modelatge volumètric del seu recorregut, ha estat present en molts dels treballs de Gabriel Verderi en els darrers anys. Unes primeres pintures monocromes, essencials en el blanc i negre, esbossaven ja formes lineals properes a la representació d'una escala, motiu que es repetirà en altres ocasions amb elements en forma de perxa o línia discontinua i que ara, en aquesta darrera exposició, protagonitza la narració com a suport o espai on detallar la seva reflexió sobre la realitat individual i col·lectiva. Una escala a mida real, extreta d'una part de la seva memòria biogràfica i fora del context on va ser construïda del pati de la casa familiar, és la guia de tota la instal·lació i li permet organitzar i donar sentit a les experiències sobre la base d'un material simbòlic re elaborat.

Gabriel Verderi ha mostrat en els seus treballs, a partir de la pintura o les realitzacions escultòriques, un procés continu d'exploració sobre les formes universals de les idees o les estructures invisibles de l'evolució del pensament i la història. En moltes ocasions, els models

formals arquetípiques i el seu simbolisme han constituït un suport per a la seva plàstica; ara, la presència d'una escala es converteix en una idea que orienta i concentra la relació de l'artista amb la vida, el paper que hi tenen l'emoció i l'ètica. L'escala instrumentalitza així un procés de consciència, de creixement o, com apunta el propi artista, de coneixement i alhora de reconeixement a nivell intern i extern.

Sis escales delimiten la sala i són els punts d'una nova coordenada conceptual que proposa l'artista com a lloc de pas i espai de contenció. La primera d'elles, i els elements que apareixen al seu interior, es planteja qüestions referents a l'estadi del pensament, la reflexió o la consciència del raciocini. Els cervells de guix fixen en la seva ordenació la idea del procés d'aquesta intel·ligència en el temps. El cap, el cervell, serveix de forma que il·lustra un sentit més pregon de consciència humana, en la mateixa línia que ens apunten les paraules de Joseph Beuys, escrites a l'article El concepte de palau en el cap humà , preguntes i exigències (1980) : "Tots i cada un dels homes tenen l'edifici més valuós del món en el seu cap, els seus sentiments i la voluntat".

El recorregut continua, com si es tractés d'un escalonament mental, cap a una segona presència d'escala, la del referent físic. Un volum antropomòrfic ens recorda el cos humà com a vehicle material d'una vivència, indefens davant el desgast del viatge. Aquest trànsit preludia la tercera escala, on la petjada marca una acció,

el desplaçament sobre la superfície de cera verge, com si es tractés d'una empremta que mostra el temps físic d'evolució.

La concepció estàtica de lloc des d'on veure el món, un espai alhora innat i públic, deixa pas a la idea dinàmica de l'escala com a trajecte sense determinar ni l'origen ni el final. Sis contenidors de fang plens de parafina aturen la nostra atenció sobre el significat de les paraules en la quarta escala: mots fragmentats que apunten estats emocionals comuns a la naturalesa humana - sincronia, intangibilitat, ressonància. L'escala es converteix en un lloc d'experiència perceptiva, una nova arquitectura per a l'ordenació de dades, com una memòria que recull i documenta el pas de tots els estadis anteriors.

La força dels materials emprats - guix, cera verge, parafina, fang ...- i de les formes - cervell, cos, petjada, contenidors de fang llibres, reproducció fotogràfica- evoca les energies invisibles, els canvis biològics o espirituals de l'ésser humà la seva consciència del món. Les dues darreres escales representen estadis més evolucionats del pensament i les conductes socials. Una pila de fulls de diferents llibres expressa aquesta noció del coneixement com a transmissió d'experiències col·lectives, com a rastre d'idees fixades en la paraula impresa. Però és també, la imatge d'un conflicte, el de destriar sobre la informació, la transcripció del pensament

aliè, com a concepte universal, el perill de la memòria cultural.

La visió dels altres com un acte de reflexió personal, reproduït a través de les fotografies, permet al final , del trajecte que l'escala sigui una vegada més un pont de la consciència moral i ètica. La representació *dels altres* obre un debat sobre la problemàtica social, la raça o la disparitat dels criteris col·lectius.

Cada un dels punts del recorregut que ens proposa Gabriel Verderi incideix en qüestions essencials que afecten l'ésser humà en la pròpia realitat i en les condicions que delimiten el seu espai d'evolució. El pensament, els canvis biològics o espirituals, el naixement i la mort, les conductes socials, la filosofia, els mites... des de la pròpia experiència de l'artista prenen cos en cada una de les sis escales que serveixen de fons material per a un treball plàstic que se'ns mostra com un camí personal dins el laberint del pensament contemporani. L'escala serveix com una metàfora sobre les coordenades que ens faciliten l'equilibri dins del buit de l'existència. L'art manté, així la seva energia primordial: poder transcendir la història i ser un debat obert sobre el paper espiritual i social de l'home.

Pilar Bonet